

Јелена Љ. Спасић
Факултет педагошких наука
Универзитета у Крагујевцу

УДК: 371.3.:821.163.41 ;
070.4:82-92
ИД БРОЈ: 195335436
Оригинални научни рад
Примљен: 11. септембра 2012.
Прихваћен: 21. октобра 2012.

ВЕСТ У НАСТАВИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА¹

Апстракт: У оквиру наставе Српског језика у петом разреду основне школе изучава се вест као новинарски жанр. Пажња ученика усмерена је претежно на новинску вест. У оквиру вежбања у граматикама за пети разред или у приручницима за самосталну обуку у писменом и усменом изражавању, пред ученике се поставља задатак писања вести или упоређивања новинарског стила са осталим функционалним стиловима. У раду ћемо понудити још неке могућности за обраду и увежбавање писања вести као основног новинарског жанра, којима се остварују различити задаци наставе матерњег језика, а ученик уочава одлике вести вођен сопственим језичким осећањем. Проблемски приступ жанру вести у себе укључује и разноврсна граматичка и стилска вежбања. Проблемски засновани методички подстицаји у обради вести наставнику пружају могућност њихове обраде у оквиру рада новинарске али и литерарне секције.

Кључне речи: настава матерњег језика, вест, функционални стилови, проблемска настава, жанр

1. УВОДНА РАЗМАТРАЊА

Увидом у уџбенике српског језика за пети разред основне школе запажамо да се вест изучава претежно као новински жанр. У шестом разреду се стечено знање о вести проширује, а изучавају се новински жанрови који из ње директно проистичу, а то су новински извештај и новински чланак. У оквиру вежбања у граматикама за пети разред или у приручницима за самосталну обуку у писменом и усменом изражавању, пред ученике се пос-

¹ Овај рад урађен је у оквиру пројекта 178014: *Динамика стипендијера савременој српској језика*, који финансира Министарство просвете и науке Републике Србије.

тавља задатак писања вести или упоређивања новинарског стила са осталим функционалним стиливима. У сврху решавања методичког изазова увођења термина и садржаја из граматике и правописа на такав начин „да се њихово образлагање не сведе на пуку дефиницију“ могу послужити књижевни текстови (Мркаљ 2010: 289) али и текстови новинских вести. У раду² ћемо показати да се кроз обраду вести може се развијати језичко осећање путем лексичких, стилских и синтаксичких вежби.

Проблемском обрадом жанра вести наставници ће реализовати неке од високо постављених задатака наставе српског језика у петом разреду основне школе³:

- усвајање основних функционалних појмова;
- овладавање стилским могућностима српског језика;
- богаћење језичког и стилског израза;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из часописа за децу и навикавање на редовно праћење и критичко процењивање часописа за децу;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.).

2. ОСНОВНЕ ОДЛИКЕ ВЕСТИ

Вест је нова, непозната информација о нечему, сажета и јасно изложена. То је основни, најсажетији и најчешћи облик новинарског изражавања. Мора бити објективна и има тачно одређену форму, али има и своју „поетику“, која се огледа у избору наслова и редоследа одговора на обавезна питања: *ко, шта, зашто, када* и *где* (Ћирковић 1998: 15). Дobar новинар тежи да напише брзу, тачну и јасну вест. Овај новинарски жанр лежи у основи било ког другог облика новинарског изражавања (извештаја, репортаже, чланка, колумне, интервјуа) и јавља се у свим медијима. Новинска вест се од вести на радију, телевизији и интернету разликује и речником и структуром реченице, јер се језичка грађа прилагођава медију којим се преноси. Понављање је потребно на радију и телевизији, али не и у штампи. За вест у штампи је

² Овај рад урађен је у оквиру пројекта 178014: *Динамика структуре савременог српског језика*, који финансира Министарство просвете и науке Републике Србије.

³ Правилник о наставном плану за други циклус основног образовања и васпитања и наставном програму за пети разред основног образовања и васпитања, стр. 5–7.

понављање и једне реченице недопустиво до те мере да се сматра да не би ваљало поновити, чак, ниједну реч. Вест у штампи добија одређено место на страни, одређену страну, начин прелома, величину слова, фонт, графичка средства, антрфиле – све у зависности од њеног друштвеног значаја, док ће у осталим медијима у ту сврху послужити друга средства.

Чињенице се у вести ређају по значају, а не хронолошки, а структура текста вести је шаблонизирана. Услед брзине којом треба информисати читаоце о важним новостима, новинари користе увек исту структуру текста вести, тј. шаблон. Вест се састоји од насловног блока, главе вести и тела вести. Насловни блок чине наслов, наднаслов и поднаслов. Насловни блок је истакнут посебним типом слова. Наслов је штампан великим словима, болдом (масним словима) а може бити истакнут и другом бојом. У глави вести налазе се основне информације и она се налази одмах након наслова. Тело вести, тј. главни део вести, сегментован је на пасусе. Вест може садржати и антрфиле (уоквирени текст који носи додатну информацију) и фотографије, табеле, графиконе и друга графичка средства, којима се допуњује и илуструје изнета информација.

Поред већ набројаних карактеристика, жанр вести одликује и особен језик и стил писања. Од аутора новинске вести тражи се потпуна јасноћа и једноставно изражавање. Лексички ниво новинске вести одликује једноставан речник, одсуство двосмислених речи, велика заступљеност глагола говорења, међу којима су потпуно искључени они који истовремено изражавају номинацију акта говорења и његову карактеристику, као и они који изражавају однос говорника према сабеседнику. За морфосинтаксички ниво новинске вести најкарактеристичније су пасивне конструкције. Главне одлике новинске вести на синтаксичком нивоу јесу кратке реченице и кондензација у насловима. На стилстичком плану одлике новинске вести издвајају се метонимије, најчешће просторне, употребљене у сврху сажимања дугих номенклатурних назива, перифразе којима се избегава понављање и метафоре у наслову.

Наставник који се припрема за обраду вести у разреду треба да буде упознат са побројаним карактеристикама жанра вести. Ученицима ће скренути пажњу на главне одлике вести, док оне мање битне може изоставити или се детаљније бавити одликама вести у оквиру новинарске секције. Главне карактеристике вести које ученици усвајају током обраде овог новинарског жанра на часовима матерњег језика издвојене су у уџбеничкој литератури за пети разред основне школе.

3. ОДЛИКЕ ВЕСТИ ПРЕМА УЏБЕНИЦИМА

Одређење жанра вести разликује се у уџбеницима за пети разред основне школе различитих издавача.

Уџбеник „Српски језик и језичка култура за 5. разред основне школе“ у издању Завода за уџбенике издваја следеће карактеристике вести: „Вест је кратак новински текст или усмени извештај о неком догађају. Вест мора садржавати одговоре на питања: КО? ШТА? КАДА? ГДЕ? КАКО? ЗАШТО?“ (Драгићевић 2008: 154).

„Граматику српског језика за пети разред основне школе“ у издању „Креативног центра“ као главне одлике вести наводи следеће: „Вест је кратке саопштење и одговор на питања: шта је, ко је, где је, када, и како је и зашто је“ (Маринковић 2007: 31).

Издавачка кућа „Логос“ у свом уџбенику даје следеће одређење жанра вести: „Вест је обавештење које је упућено јавности преко средстава јавног информисања (новина, телевизије, радија, интернета)“ (Срдић 2011: 166).

Граматику за пети разред у издању издавачке куће „Клет“ даје одређење овог жанра које у две реченице сажима његове најбитније одлике: „Вест је основни облик новинарског изражавања којим се јавност обавештава о неком догађају, некој појави или личности. То обавештење, да би било вест, мора да буде ново, актуелно, истинито, важно, занимљиво и сажето“ (Ломпар 2007: 103)

Најпотпунију обраду жанра вести налазимо управо у уџбенику ауторке Весне Ломпар, у издању издавачке куће „Клет“. Обради ове наставне јединице посвећено је у уџбенику више пажње него код других издавача. Вест се обрађује на четири од укупно сто четрнаест страна посвећених различитим програмским садржајима (Ломпар 2007: 102–105), што је много више него у уџбенику „Креативног центра“, у коме се вест кратко обрађује на једној од деведесет и девет страна, при чему је на истој страни обрађено и одвојено и састављено писање негације (Маринковић 2007: 31). Такође, и у уџбенику Завода за уџбенике вест се обрађује на једној непуној страници „Српског језика и културе изражавања“ од укупно сто педесет шест страница (Драгићевић 2008: 154). Весна Ломпар за пет основних питања наводи и песмицу Радјарда Киплинга, помоћу које их деца могу лакше запамтити. Истиче важност редоследа одговора на пет питања. Поред вести, уводи и друге новинарске жанрове који ће се обрађивати у старијим разредима (извештај, репортажу и новински чланак) и дели те жанрове на информативне и белетристичке. Медије у којима се вест јавља дели на штампане и електронске и објашњава шта су медији. Упозорава ученике на постојање нетачних вести, а постојање шаловитих вести илуструје медијском шалом Орсона Велса, која заправо није вест већ радио-драма о доласку ванземаљаца. Након што даје

пример попуњене табеле са одговорима на пет питања на основу претходно наведене вести (Ломпар 2007: 102), пред ученике поставља задатак да у још две вести пронађу одговоре на ова питања и попуне сличне табеле (Ломпар 2007: 103 и 104). Једна од понуђених вести је прва вест за коју се сматра да је одговорила на ова питања а написао ју је „1889. године један амерички новинар са острва Самое у Тихом океану“ (Ломпар 2007: 104). Ученицима представља и „[н]аш први дневни лист, *Новине сербске*, штампан први пут у Бечу 1813. године“ (Ломпар 2007: 105). Тражење информација у текстовима новинских вести, које представља преовлађујући методички поступак и у уџбеницима других издавача, не мора бити једини методички изазов који се поставља пред ученике.

4. ПРОБЛЕМСКИ ЗАСНОВАНА ОБРАДА ЖАНРА ВЕСТИ У НАСТАВИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

О проблемској настави српског језика у основном образовању постоји опсежна литература. Емпиријско истраживање показало је „да проблемска настава граматике омогућава да се учењу садржаја из граматике приступа другачије, довођењем ученика у ситуацију да самосталним радом решавају проблеме и тако усвајају језичке законитости“ (Јоцић 2010: 259). Проблемском наставом књижевности у другом циклусу основне школе бавила се Дијана Вучковић (Вучковић 2010), док је Зона Мркаљ у свом раду посебну пажњу посветила проблемски заснованим методичким подстицајима у обради поезије за децу у млађим разредима основне школе (Мркаљ 2010). Колико нам је познато, до сада није било речи о проблемски заснованој обради жанра вести у петом разреду основне школе, о којој ћемо овде више говорити. Како би се остварила активна улога ученика, о којој се много говори, у обради новинског жанра вести треба поћи путем индукције, којим се у пракси ређе иде. Учење путем истраживања и открића доводи ученика у директан и активан однос према предмету учења, а то је у овом случају новинска вест. Применом хеуристичког модела наставе⁴ учење се

⁴ „Хеуристички модел наставе је посебна врста образовања оријентисаног на развој личности. Овај модел не заснива се само на развоју ученика на основу његових индивидуалних способности, већ и на оријентацији да образовање подразумева стварање образовних производа од стране ученика. Хеуристичка настава није оријентисана на предавање познатих (претпостављених) резултата, већ на стварање хармоничне природне средине, посредно обезбеђујући самореализацију потенцијала личности детета и усмеравајући га на тражење сопствених резултата у образовним областима. Овакав модел наставе базира се на активној антрополошкој позицији и хуманистичко-развојној (конструктивистичкој) парадигми према

вреднује на основу разумевања и активне применљивости научног у свакој ситуацији (Ристановић 2007: 478), а оно што је научно у школи „представља сам живот, а не припрему за њега“ (Ристановић 2007: 479). Немачки дидактичар Волфганг Клафки у оквиру критичко-конструктивне дидактике, која је у складу са социјалним конструктивизмом Лава Виготског и Пијажеовом теоријом когнитивног развоја, истиче да „доминантну улогу мора имати учење путем открића или поновног открића, смислено учење са разумевањем, на супрот репродуктивном преузимању знања“ (према Ристановић 2007: 480-481). Циљ нам је да покажемо на који начин наставник и ученици могу постати активни сарадници на путу откривања и увиђања главних карактеристика новинске вести, а крајњи циљ није утискивање функционалистичких знања у свест ученика већ стицање активног знања о новинској вести примењивог у пракси.

4.1. Пре обраде ове јединице наставник може поделити ученицима одштампан текст вести и истраживачке задатке, тако да имају времена да те вести код куће пажљиво прочитају и размисле о одговору на постављена питања, те да самостално истражују новински текст ослањајући се на властито језичко осећање. На овај начин наставник ће „дозволити ученицима да врше мала истраживања и тако задовоље своју радозналост и трагачку активност“, што је један од видова претварања спољашње мотивације у унутрашњу (Стојаковић 1985⁵: 116, према Ковачевић, Банђур 2008: 408). Проблемски приступ вести тако добија на квалитету, јер уместо пуког запамћивања функционалистичких и језичких особености вести ученик те особености сам открива, а потом на часу разговара о њима и вођен наставничким инструкцијама систематизује запажања. Наставник може сам одабрати вест која је у тренутку обраде овог жанра актуелна и занимљива ученицима. Проучавајући вести у оквиру ширег истраживања, наишли смо на једну која може да послужи као добар полазник за проучавање овог жанра у петом разреду основне школе. Одликују је занимљивост и једноставност, а доноси информације намењене управо ученицима.

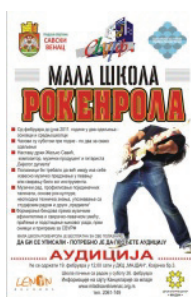
Бесилајна школа рокенрола за ђаке

У Дечјем културном центру „Мајдан“ од 26. фебруара до јуна радиће „Мала школа рокенрола“, коју ће моћи да похађају ученици основних и средњих школа са Савског венца

којој ученик није индивидуа непозната за наставника, већ појединац способан да обезбеди и коректује свој раст.“ (Ристановић 2007: 477).

⁵ Стојаковић 1985: Петар Стојаковић, *Психолошки проблеми инструкције и учења у настави*, Сарајево: Свјетлост.

БЕОГРАД – У Дечјем културном центру „Мајдан“ од 26. фебруара до јуна радиће „Мала школа рокенрола“, коју ће моћи да похађају ученици основних и средњих школа са Савског венца, који прођу аудицију 19. фебруара, саопштила је данас Градска управа.

На аудицију могу да се пријаве ученици који имају музичко предзнање, певају или свирају неки инструмент, а у школи рокенрола моћи ће да усаврше таленте, науче основе рок културе, упознају се са студијским радом и сниме своје наступе.

Полазницима музичке школе у „Мајдану“ часове ће сваке суботе држати композитор и гитариста познате рок групе "Бијело дугме" Жељко Савић, док ће супервизор пројекта бити рок публициста Душко Антонић.

Циљ „Мале школе рокенрола“ је да, према музичким афинитетима и свирачко-певачком умећу, од ученика формира неколико рок бендова, чији ће рад потом бити праћен и подстицан.

(Новостии, 16. 2. 2011)

Истраживачки задаци које наставник даје ученицима пре часа обраде вести:

О чему вест говори? Пронађи у вести одговоре на следећа питања: Ко ће водити школу рокенрола, а ко ће моћи да је похађа?; Где ће школа радити?; Када ће бити аудиција? Када школа почиње са радом?; Како ће ученици учити рокенрол?; Зашто је основана школа рокенрола?; На које питање је новинар прво одговорио. Како тумачиш наслов вестии? Које је намењена ова вест? Издвој глаголе употребљене у вестии. Које речи су ти непознате? Има ли страних речи? Можеш ли да их замениш домаћим речима? Какве су према сложености реченице које чине текст вестии? Подели вестии на пасусе и означи их бројевима. Колико пасуса има ова вест? На основу чега је новинар поделио текст вестии на пасусе? На који начин је текст вестии илустрован?

4.2. Проблемски заснованим методичким подстицајима ученици ће самостално уочити битна својства вестии, која ће послужити и као средство конкретизације граматичких садржаја који се обрађују у петом разреду, јер су знања из граматике стављена у функцију тумачења текста. Коришћење језичких предлога из непосредне животне праксе представља веома функционалан методички поступак, јер приближава наставу граматике животним потребама⁶. Наставникове инструкције за самостално истраживање текста вестии пре обраде ове наставне јединице подстицај су индуктивном

⁶ Правилник о наставном плану за други циклус основног образовања и васпитања и наставном програму за пети разред основног образовања и васпитања, стр. 17–18.

закључивању и извођењу генерализација на основу конкретног текста. Значај индуктивног закључивања у наставном раду са адолесцентима доказао је Морис у својој студији о ученичком разумевању логичке нужности (Морис, Слоутски 1998).

Вести су веома погодан полазни текст за обраду позајмљеница. На основу свог језичког осећања, вођени наставниковим инструкцијама за самостално истраживање језика вести, ученици би требало да уоче „улезе“ *суйервизор* и *афинишејџ*. Оне су пореклом из латинског језика и могу се заменити српским речима *надзорник* и *склоносџ*, па њихова употреба није нужна у тексту намењеном основцима и средњошколцима. Пореклом су из латинског и речи *аудиција* и *инструментџ*, али су оне неопходне у тексту вести коју анализирамо. Уместо речи *аудиција* може се рећи *џробни настџџ*, али је и *аудиција* довољно одомаћено да се може употребити у нашој вести. Немамо ниједну српску реч којом бисмо могли назвати оно на чему се свира. Зато кажемо да је *инструментџ* страна реч која се одомаћила у нашем језику, а *суйервизор* је туђица која је у овом тексту „улез“, јер се уместо ње може употребити домаћа реч. *Рокенрол* је пореклом из енглеског језика, али је већ дуго у нашем језику, па се одомаћило, а и немамо другу реч којом бисмо именовали тај музички правац. Новинари воле да користе стране речи и када им нису неопходне. Посебно воле англицизме, речи из енглеског језика, па ће наставник упутити ученике да код куће потраже у новинама које читају њихови родитељи, старија браћа и сестре или бака и дека вести у којима има много речи из енглеског језика и да пробају да их замене српским речима. Ако не умеју сами то да учине, могу питати одрасле за значење тих речи.

Уочавање пасуса као уже тематске целине учи се у петом разреду основне школе. Сегментација текста вести једна је од битних одлика овог жанра, јер омогућава прегледност изнетих информација. Наставников задатак на часу обраде ове наставне јединице јесте да ученичку пажњу усмери на распоред одговора на питања ко, где, када, како, зашто по пасусима. Информације се ређају према важности, а датуми нису поређани хронолошки.

На часу обраде вести ученици могу прочитати вести као што то чине спикери на телевизији. Окренути према разреду, седећи за катедром, могу опонашати водитеље телевизијског дневника. За ту говорну ситуацију ученици ће припремити и импровизовани телевизијски екран од картона. Пошто су вести кратке, а ученици долазе код куће имају пред собом вести, читање три вести неће одузети много времена. Оживљена реч са папира деловаће снажније на ученике, а уједно могу уочити разлику између говорног и писаног језика, што је један од задатака у оквиру развијања језичке културе који се поставља пред наставника српског језика. За домаћи задатак ученици ће изрезати неколико вести из дневних новина или из дечијих

часописа. Тако ће ученици бити усмерени на самостално истраживање штампе и препознавање жанра вести међу разноврсним новинарским жанровима на основу усвојених знања о овом жанру. Такође, ученици ће за домаћи задатак самостално написати вест и илустровати је цртежом. Наставник ће их упутити да вест обликују према питањима ко, шта, када, где, како и зашто, да користе краће реченице и једноставну лексику. Овладавање простом реченицом и њеним деловима један је од оперативних задатака у настави матерњег језика у петом разреду, па ће ученици уместо простих реченица истргнутих из контекста стварати једноставне, кратке реченице чији састав и садржина директно зависе од сврхе њиховог писања. На тај начин се уједно остварује оперативни задатак оспособљавања ученика за самостално, планско и економично извештавање⁷. Приликом провере написаног, биће отклоњене евентуалне нејасности, двосмислености, безначајне појединости, сувишне речи и детаљи догађаја, које вест не трпи.

5. ВЕСТИ У ИЛУСТРОВАНИМ ЧАСОПИСИМА ЗА ДЕЦУ

Наставницима је званично препоручено да као допуну текстовима датим у уџбеницима користе и избор из часописа за децу⁸. „Политикин забавник“ од 1939. године па до данас представља омиљено штиво читалаца свих узраста, па верујемо да ће занимљивости написане у форми вести представљати добар језички предлог за проширивање знања о вестима. Вођени наставниковим методичким подстицајима ученици ће откривати разлике између претходне вести, објављене у дневној штампи и следећих вести, не само у погледу тематике, већ и у њиховом језичком обликовању и маштовитом илустровању:

⁷ Правилник о наставном плану за други циклус основног образовања и васпитања и наставном програму за пети разред основног образовања и васпитања, стр. 8.

⁸ Правилник о наставном плану за други циклус основног образовања и васпитања и наставном програму за пети разред основног образовања и васпитања, стр. 11.

И ПТИЦЕ СЕ ДЕРУ!

Нису само људи оглувели од буке и прегласне музике па зато говоре жустрије него раније. Изгледа да то чине и птице. Истраживања научника с Универзитета у Мелбурну показују да птице певачице које живе у природи, ван насеља, а посебно ван градова где је саобраћајна бука велика, певају знатно тише од оних у граду. Пој градских птица постао је гласнији, тон је виши, али је ритам спорiji. Њихови рођаци са села певају тише, брже и – ниже.

ВЕСТИ, НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ!

Ако се питате шта се изменило од времена уличних продаваца новина, који су узвикујући занимљиве наслове привлачили пажњу пролазника, ево неких најновијих вести.

У Екваторијалној Гвинеји, једној од најмањих земаља у западном делу средишње Африке, новине се фотокопирају јер у држави нема штампарија, док се у Мозамбику, земљи на југу Црног континента, дневна штампа доставља факсом.

За разлику од овог дела света, у Индији, где се новине објављују на 18 језика, постоје двојезична, па чак и тројезична издања. На Блиском истоку, тачније у Јордану, закон обавезује особу која жели да постане главни и одговорни уредник да претходно десет година ради као новинар. Према истом закону, у овој земљи оснивачи дневних листова морају да располажу имовином од најмање 700.000 долара.

Илустровала: Тања Милатовић, (*Полишикин забавник*, 3. 2. 2012, насловна страна)

6. ЖАНР ВЕСТИ У КЊИЖЕВНОСТИ ЗА ДЕЦУ – МОТИВАЦИЈА ХУМОРОМ

Жанр вести у књижевности за децу погодан је за обраду на часовима на којим наставници сами бирају дела или у оквиру додатног рада. Њихов нонсенсни садржај и хуморна нота лако налазе пут до младих читалаца. Када ученици усвоје основне знања о језичко-стилским одликама вести, могу те одлике препознати и анализирати и у песмама написаним у облику вести. О разлозима за повезивање наставе књижевности говори Љиљана Бајић у свом раду „Функција смеха у примању и деловању хумористичког текста“ (Бајић 2010). Нонсенсне вести део су књижевности за децу хумористичке тематике, а школа која негује пријемчивост за хумор „спремна отвара врата култури активног учења, критичког мишљења, креативног писања...“ (Бајић 2010: 249).

Поред обавезне лектире, наставни план предвиђа и допунски избор литературе, међу којима је и „Антологија српске поезије за децу“ Душана Радовића⁹, у којој ће наставници пронаћи Ршумовићеве песме „Кит“ (Радовић 1995: 79) и „Господин Видоје Станић“ (Радовић 1995: 120). У додатном раду наставници могу користити и друге нонсенсне вести Љубивоја Ршумовића објављене у књизи „Невидљива птица“, али и самостално трагати за вестима у књижевности за децу и упутити ученике на читање овог забавног штива.

Додатни рад са ученицима петог разреда, предвиђен наставним програмом¹⁰, има за циљ да подстиче на стваралачки рад у непосредније активира ученике. У оквиру додатних секција (литерарне, лингвистичке, новинарске, рецитаторске и сл.) ученици припремају и излажу своје радове пред осталим члановима секције, пред разредом или целом школом.

Након обраде ових песама са предметним наставником, чланови новинарске секције могу и сами написати шаљиву стиховану вест о најновијим догађајима у њиховом разреду, школи, улици, крају или месту. Најуспелије међу њима, објављене у школском листу, обавестиће своје младе читаоце али их и забавити. Један део школског часописа може бити посвећен нонсенсним стихованим вестима, било да је реч о творевинама познатих писаца за децу или успелим ученичким творевинама.

Песме за децу писане попут вести могу се обрађивати и на литерарној, рецитаторској али и на драмској секцији. Ученици могу извести драма-

⁹ Правилник о наставном плану за други циклус основног образовања и васпитања и наставном програму за пети разред основног образовања и васпитања, стр. 11.

¹⁰ Правилник о наставном плану за други циклус основног образовања и васпитања и наставном програму за пети разред основног образовања и васпитања, стр. 28.

тизацију Ршумовићевих „Вести из несвести“ у оквиру школских приредби и других активности драмске секције.

7. ЗНАЧАЈ ПРОБЛЕМСКЕ ОБРАДЕ ВЕСТИ У НАСТАВИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА У ПЕТОМ РАЗРЕДУ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Самостални рад ученика на откривању језичких специфичности текста вести и њене структуре има за циљ продуктивно знање о основном новинарском жанру. То знање ће ученици применити приликом самосталног писања вести, али и продубити на часовима предвиђеним за допунски избор литературе и грађу из илустрованих часописа за децу. Даровити ученици ће своја знања о вестима активно примењивати у оквиру додатног рада на различитим секцијама, пре свега на новинарској секцији, и продукте тако примењеног знања представити осталим ученицима своје школе. Вођени наставниковим инструкцијама, ученици се крећу у зони наредног развоја. Уместо да се у њихову свест утискују главне одлике вести које ће потом репродуковати за оцену и брзо заборавити, стичу трајна знања о основном новинарском жанру, која су им у наредним разредима неопходна за изучавање других новинарских жанрова, проистеклих из вести: извештаја, репортаже и новинског чланка.

ИЗВОРИ

„Бесплатна школа рокенрола за ђаке“, Новости, 16.2.2011,
<http://www.novosti.rs/vesti/beograd.74.html:319448-Besplatna-skola-rokenrola-zadjake>, преузето 7. 2. 2012.

„Вести, најновије вести!“, Политикин забавник, 16.2.2011,
<http://politikin-zabavnik.rs/pz/msk/2011-2>, преузето 7.2.2012.

Драгићевић 2008: Рајна Драгићевић, *Српски језик и језичка култура за 5. разред основне школе*, Београд: Завод за уџбенике.

„И птице се деру“, *Политикин забавник*, 16.2.2011,
<http://politikin-zabavnik.rs/pz/msk/2011-2>, преузето 7.2.2012.

Ломпар 2007: Весна Ломпар, *Грамаџика, Српски језик за петти разред основне школе*, Београд: Клет.

Маринковић 2007: Симеон Маринковић, *Грамаџика српског језика за петти разред основне школе*, Београд: Креативни центар.

Правилник о наставном плану за други циклус основног образовања и васпитања и наставном програму за петти разред основног образовања и васпитања, http://www.enastavnik.com/index.php?option=com_content&view=article&id=62:nastavnii-plan-i-program-za-peti-razred&catid=25:nasatvni-programi-za-osnovne-skole&Itemid=34, преузето 6.2.2012.

Радовић 1995: Душан Радовић, *Анџолоџија српске поезије за децу*, шесто издање, Београд: Српска књижевна задруга.

Срдић 2011: Јелена Срдић, *Граматика „Дар речи“: уџбеник српског језика за њихи разред основне школе*, Београд: Логос.

ЛИТЕРАТУРА

Бајић 2010: Љиљана Бајић, Функција смеха у примању и деловању хумористичког текста, Савремени тренутак књижевности за децу у настави и науци: тематски зборник, Врање: Учитељски факултет, 239-250.

Вучковић 2010: Дијана Вучковић, Проблемска настава књижевности у другом циклусу основне школе, Савремена књижевност за децу у науци и настави: зборник радова са научног скупа одржаног 20. марта 2010. године на Педагошком факултету у Јагодини, Јагодина: Педагошки факултет, 395-414.

Јоцић 2010: Зорица Јоцић, Утицај проблемске наставе граматике на постигнућа ученика у основној школи, Зборник Института за педагошка истраживања, год. 42, бр. 2, Београд: Институт за педагошка истраживања, 247-262

Ковачевић, Банђур 2008: Зорица Ковачевић, Вељко Банђур, Значајни моменти у развоју инструкционе теорије, Педагогија, 63, бр. 3, Београд: Форум педагога Србије и Црне Горе, вол. 402-409.

Мркаљ 2010: Зона Мркаљ, Методички изазови у обради поезије за децу у млађим разредима основне школе, Савремени тренутак књижевности за децу у настави и науци: тематски зборник, Врање: Учитељски факултет, 279-296.

Ристановић 2007: Душан Ристановић, Теоријско-методолошки аспекти хеуристичког модела наставе, Педагогија, вол. 62, бр. 3, Београд: Форум педагога Србије и Црне Горе, 475-483.

Jelena Lj. Spasić
University of Kragujevac
Faculty of Education
Department of Philology

NEWS IN TEACHING THE SERBIAN LANGUAGE

Summary: News as a publicistic genre is studied in classes of the academic subject Serbian Language and Literature in the fifth grade of primary school. This genre is usually studied in the form of the newspaper news. The aim of the paper is to show which linguistic and stylistic characteristics of news are singled out as dominant ones in the native language textbooks, and to offer some new possibilities for teaching and practising the skill of writing newspaper news. Pupils notice characteristics of a report as a publicistic genre while being guided by their own linguistic sense, so their knowledge is permanent and applicable and it can be used in extra-curricula activities, like linguistic and journalistic student clubs.

Key words: teaching a native language, publicistic functional style, news, genre